

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ МІСЦЕВИЙ ОСЕРЕДОК
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»
ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ТА ПРАВНИКІВ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЮЗУ
ЮРИСТІВ УКРАЇНИ

**ЗАСТОСУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ
СУДОЧИНСТВІ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І
ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ**

*збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Хмельницький, 22 жовтня 2021 року)*

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ МІСЦЕВИЙ ОСЕРЕДОК
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»
ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ТА ПРАВНИКІВ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЮЗУ
ЮРИСТІВ УКРАЇНИ

**ЗАСТОСУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ
СУДОЧИНСТВІ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І
ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ**

*збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Хмельницький, 22 жовтня 2021 року)*

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2021

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
Протокол № 4 від 29 листопада 2021 року*

З 36 Застосування в національному судочинстві стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 22 жовтня 2021 року). – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. – 147 с.

У збірнику розміщено тези доповідей, подані на Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Застосування в національному судочинстві стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 22 жовтня 2021 року.

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет Всеукраїнської науково-практичної конференції «Застосування в національному судочинстві стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року» не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих закладів освіти та наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 343 (477)

© Колектив авторів, 2021
© Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНВЕНЦІЙНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	8
Васильєв С.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВА НА ЗМІНУ РЕЛІГІЇ	8
Виговський Л.А. ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ СТ. 9 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД В СРСР	9
Виговський Д.Л. КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ В СВІТЛІ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 Р.	11
Голудзяк Д.С. ДОКТРИНА «ПЛОДІВ ОТРУЄНОГО ДЕРЕВА» У СПРАВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ СУДОВИХ ОРГАНІВ	13
Кірик А.Ю. КРИТЕРІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	15
Маловацький О.В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ – МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ЗА МІЖНАРОДНІ ПРОТИПРАВНІ АКТИ ПРОТИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ	17
Мороз А.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	20
Плисюк Н.М. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ З ПРАВ ЛЮДИНИ	22
Присяжна А.В. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА ПРАКТИКУ СУДУ ЄС	24
Самбор М.А. ЗАХИСТ ПРАВА НА СВОБОДУ МИРНИХ ЗІБРАНЬ КОНСТИТУЦІЙНИМ СУДОМ УКРАЇНИ	26
Сенюта І.Я. КОНВЕНЦІЙНІ ГАРАНТІЇ І ПРАВО-ОБОВ'ЯЗОК ЛЮДИНИ НА ВАКЦИНАЦІЮ ВІД COVID-19	29
Слободяник А.С. СТАТТЯ 5 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД У СВІТЛІ ПРАКТИКИ ЄСПЛ	32
Тараненко Л.С. ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ ТА РІШЕНЬ ЄСПЛ У НАЦІОНАЛЬНІЙ СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ, ЯК ДЖЕРЕЛА ПРАВА	34
Тетерятник Г.К. ОКРЕМІ ПИТАННЯ «ОБМІНУ ПОЛОНЕНИМИ» У КОНТЕКСТІ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	37
Учкін Д.О. ПРОБЛЕМАТИКА ВАКЦИНАЦІЇ ВІД COVID-19 У РОЗРІЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	39
ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ТА ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОВАДЖЕННІ	42
Гаврік Р.О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ДО ШЛЮБНИХ ТА КВАЗІШЛЮБНИХ ПРАВОВІДНОСИН ТА ВІДНОСИН МІЖ БАТЬКАМИ ТА ДІТЬМИ	42
Іваницький А.М. МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	43
Ivanova R.Y. PRACTICE OF PROTECTION OF THE RIGHT TO FREEDOM OF EXPRESSION	46

Нагнибіда В.І., Нагнибіда А.В. РІШЕННЯ У СПРАВІ КОМПАНІЇ «РЕГЕНТ» ПРОТИ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ І НЕЗАЛЕЖНОСТІ АРБИТРАЖУ В УКРАЇНІ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	47
Озерський І.В. ВИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ СУДАМИ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ БЕЗ ВРАХУВАННЯ ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ - ПОРУШЕННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ	50
Осарчук Д.К. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	53
Пасічник Я.С. ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД	55
Хмелевська Н.В. ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ	58
ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ТА АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	61
Барабаш А.А. ЩОДО АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗАСТАВИ ЯК ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА У ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	61
Гарматюк В.О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ	63
Голуб А.Є. СТАНДАРТИ КОНВЕНЦІЇ В СПРАВАХ ЩОДО ЗАХИСТУ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	67
Гловюк І.В., Дроздов О.М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСАДИ NON BIS IN IDEM У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА СТ. 126-1 КК УКРАЇНИ У АСПЕКТІ ПРАКТИКИ ЄСПЛ	69
Демура М.І. ВІДШКОДУВАННЯ УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В АСПЕКТІ СТАНДАРТІВ КЗПЛ	73
Дунаєва Т.Є. РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЩОДО ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ КПК УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОПОРЦІЙНОСТІ	75
Захарчук В.М. ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ ЗАСУДЖЕНИХ В КОНТЕКСТІ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ	78
Клепка Д.І. ДО ПИТАННЯ ЯКОСТІ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ, ЩО РЕГУЛЮЄ ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ З-ПІД ВАРТИ У ВИПАДКУ ВНЕСЕННЯ ЗАСТАВИ	81
Когут О.В. ВРАХУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	83
Козлітіна Д.Г., Охман О.В. СИСТЕМА ПОКОРАНЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	86
Крайник Г.С. ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУЛЮВАННЯ ПОКАРАНЬ У ВИДІ АРЕШТУ ТА ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ ЗГІДНО ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	89
Крукевич О.М. ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНИМИ СУДАМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ	91
Крушинський С.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМАГАЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЄСПЛ	93

Легких К.В. НАДМІРНИЙ РОЗМІР ЗАСТАВИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ АБО «ОБЕРЕЖНО, МАНГУРАС»	96
Мороз М.А. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ НОРМ ЗУ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЮ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ» КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950р. В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ФІЗИЧНОМУ НАСИЛЬСТВУ	99
Мудрецька Г.В. ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ОЗБРОЄНОГО КОНФЛІКТУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	101
Налуцишин В.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	103
Налуцишин В.В. ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ У ПИТАННЯХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ	106
Панькевич В.М. ЗВІЛЬНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	109
Пашковський М.І. ДО ПИТАННЯ ПРО ЯКІСТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНУ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ОБСЯГУ ПОНЯТТЯ «ТИМЧАСОВО ВИЛУЧЕНЕ МАЙНО» В СТАТТІ 236 КПК УКРАЇНИ	110
Політова А.С. ЗАХИСТ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ ЛЮДИНИ У ПРОЄКТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	113
Потоцький М.М. ЩОДО МОЖЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАТРИМАННЯ «ПОТЕНЦІЙНИХ» СВІДКІВ	116
Саїнчин О.С., Чурилов Д.В. ОСОБА ЗЛОЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ВПЛИВУ У ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА ЗЛОЧИННІЙ СПІЛЬНОТІ	118
Самарин В.И. УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС БЕЛАРУСИ И ЕВРОПЕЙСКАЯ КОНВЕНЦИЯ О ПРАВАХ ЧЕЛОВЕКА	120
Тищенко О.І. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНВЕНЦІЙНИХ ПРАВ ОСОБИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	122
Філіпенко А.С., Доброс А.С. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА	124
Циганюк Ю.В. ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛОГІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СПРАВАХ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ОСОБИ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (ПРАКТИКА ЄСПЛ)	127
Черняк Н.П., Яшков К.В. ПРОБЛЕМАТИКА ДОТРИМАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАКТИЦІ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	129
Чорноус Ю.М., Гвоздюк В.В. ДОТРИМАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	130
Щиголь О.В. РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРОТОКОЛІВ ДО НЕЇ У МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	133
Юрчишин В.Д. ГАРАНТІЇ ПРАВА ОБВИНУВАЧЕНОГО НА ЗАХИСТ ПРИ ОТРИМАННІТА ВИКОРИСТАННІ ПОКАЗАНЬ АНОНІМНИХ СВІДКІВ: ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЄСПЛ	135

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ В УКРАЇНІ	139
Гросул Д.Д. СИСТЕМНІСТЬ НЕВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ ЗАХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ЄСПЛ	139
Завгородній В.А. СУБ'ЄКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	142
Нікіфорова Т.І. ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ РІШЕННЯ «ПІСТУХОВ ПРОТИ УКРАЇНИ №2»	144

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНВЕНЦІЙНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Васильєв Станіслав Валерійович

*доцент кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВА НА ЗМІНУ РЕЛІГІЇ

Серед переліку прав людини, закріплених міжнародним та українським законодавством, є певні права і свободи у сфері віросповідання. Кожна людина обертається до певної релігії, як правило, у віці немовляти за волею батьків. Водночас, згодом внаслідок розвитку і зміни світогляду у неї може виникнути прагнення похреститися або іншим чином змінити релігію, визначену батьками. Подібне рішення може викликати осуд родичів або друзів людини. Така особа може стати потерпілою від злочину на релігійному ґрунті.

У світі існує багато загальновідомих релігій, наприклад, християнство, мусульманство, іудаїзм, буддизм та інші. До певних релігій можуть бути прийняті представники різних народів, а до окремих релігій – лише представники одного народу. Догми вказаних релігій можуть засуджувати віровідступництво. Водночас, світське законодавство може відіграти важливу роль у закріпленні релігійної свободи. Норми міжнародного та внутрішньодержавного права повинні захищати людину від можливих переслідувань з боку родичів або друзів у разі зміни релігії. Вказані аргументи обґрунтовують актуальність обраної теми дослідження.

В.С. Боровікова стверджує, що релігійний чинник відіграє значну роль у реалізації прав і свобод людини. Тому необхідною є дослідницька і законотворча діяльність, яка би враховувала етноконфесійну специфіку країни, сприяла поліпшенню взаємин між церквами. Однак при цьому неприпустимі є будь-які відхилення від закону, конче потрібна чітка визначеність і послідовність в орієнтації на кращі світові стандарти в реалізації прав і свобод громадян [1, с. 35]. Дійсно, необхідно звертати увагу у наукових працях на проблеми свободи у сфері релігій.

Міжнародні нормативно-правові акти закріплюють право на зміну релігії. Відповідно до ч. 1 ст. 9 Конвенції про захист прав та основних свобод людини, прийнятою Радою Європи 04 листопада 1950 року, кожен має право на свободу думки, совісті та релігії. Це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно [3]. Отже, названа Конвенція визнає право людини змінювати свою релігію.

Згідно зі ст. 18 Загальної декларації прав і свобод людини, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, кожна людина має право на свободу думки, совісті та релігії, яка включає свободу змінювати релігію або переконання, та свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і спільно з іншими, у публічному або приватному порядку під час богослужінь та виконання інших ритуальних обрядів [2]. Отже, міжнародно-правовий документ ООН також визнає право особи змінювати свою релігію.

Необхідно звернутися і до норм українського законодавства. Як встановлено у ч. 1 ст. 35 Конституції України, кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність [4]. Отже, право на зміну релігії у вказаній статті не передбачено. Стосовно подібних дій не існує ані прямого дозволу, ані чіткої заборони.

Варто пам'ятати, що відповідно до ч. 1 ст. 22 Конституції України права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними [4]. Отже, право на

зміну релігії може існувати і визнаватися в Україні, хоча прямо у тесті Конституції України воно не передбачено.

Ю. Ю. Пайда зазначає, що на сучасному етапі міжнародно-правові норми захисту прав на релігійну свободу формують мінімальний міжнародний стандарт з метою забезпечення ефективного захисту зазначеного права. Релігійна свобода не є чимось незмінним, її зміст підлягає уточненню, розширенню вже визнаних стандартів [5, с. 165]. З урахуванням позиції вказаного науковця і висновків автора, зроблених під час вивчення цієї проблеми, можна запропонувати уточнити норми ч. 1 ст. 35 Конституції України і закріпити право на зміну релігії.

Подальші перспективи наукових досліджень цієї проблеми можуть стосуватися співвідношення догм різних релігій та світського законодавства з питань можливості змінювати релігію.

Використані джерела:

1. Боровікова В. С., Новіков В. В. Гарантованість свободи совісті та віросповідання в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 4. С. 26 – 36
2. Загальна декларація прав і свобод людини : прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року. Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Конвенції про захист прав та основних свобод людини, прийнятою Радою Європи 04 листопада 1950 року. Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Конституція України : Основний закон України від 28 червня 1996 року. Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/Text>
5. Пайда Ю. Ю. Права людини і релігійна свобода в системі дотримання міжнародних гуманітарних стандартів. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Випуск 1 (22). Том 2. С. 161 – 166.

Виговський Леонід Антонович

*завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних дисциплін та фізичного виховання
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова,
доктор філософських наук, професор*

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ СТ. 9 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД В СРСР

Право на сповідання людиною будь-якої релігії або відмову від її сповідання є одним із найважливіших свідчень цивілізованості держави та поваги нею прав і свобод не лише своїх громадян, але й громадян (підданих) інших держав, апатридів та осіб без громадянства. Таке право в Україні закріплено Конституцією, в якій ст. 35 визначає: «Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність» [1]. Природно, що відповідне положення Конституції України відповідає нормам міжнародних угод та конвенцій, учасником яких є держава. До таких угод можна віднести «Загальну декларацію прав людини», прийняту в 1948 р., та створену на основі її положень учасниками Ради Європи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р.(далі – Конвенції). Саме там, в ст. 9 «Свобода думки, совісті і релігії» Конвенції, зазначено: «Кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів